25/23

Uitspraak van het College van Toezicht van het Nederlands Instituut van Psychologen.

Het College van Toezicht van het Nederlands Instituut van Psychologen, hierna te noemen het College, heeft het volgende overwogen en beslist ten aanzien van de bij brief van 17 december 2025 door A, hierna te noemen klaagster, ingediende klacht tegen B, hierna te noemen verweerder, lid van het Nederlands Instituut van Psychologen, gebruiker van het dienstmerk psycholoog NIP.

I De procedure

Het College heeft kennisgenomen van:

- het klaagschrift d.d. 17 december 2025;
- het verweerschrift d.d.15 januari 2026;
- de door klaagster ter zitting voorgelezen pleitnota.

De mondelinge behandeling van de klacht heeft plaatsgevonden ter zitting van het College van 6 mei 2026, waarbij klaagster en verweerder aanwezig waren. Klaagster werd vergezeld door C, ambtenaar bij de overheidsorganisatie. Verweerder werd vergezeld door D, expert selectiepsycholoog bij de overheidsorganisatie.

II Wat is er gebeurd?

Op grond van de stukken en van hetgeen ter zitting heeft plaatsgevonden, kan van het volgende worden uitgegaan:

a. Klaagster, werkzaam bij een overheidsorganisatie, heeft op 27 maart 2024 een psychologisch onderzoek ondergaan vanwege haar sollicitatie naar de functie van X, een wapen dragend beroep.
b. In de aanstellingseisen van de overheidsorganisatie is opgenomen dat een dergelijk onderzoek onderdeel is van de selectieprocedure voor deze functie.
c. Voorafgaand aan dit psychologisch onderzoek heeft klaagster een ingrijpende gebeurtenissenlijst ingevuld, waarop zij als ingrijpende gebeurtenis een verkrachting heeft vermeld. Ook had klaagster gedurende enige tijd een drankverslaving.
d. Verweerder trad tijdens het onderzoek op als selectiepsycholoog en heeft met klaagster – als onderdeel daarvan - een interview volgens de STARR-methode gevoerd (hierna ook het interview).
e. Tijdens dit interview worden kandidaten op vast omschreven gedragsankers bevraagd door middel van door verweerder en zijn collega's gehanteerde zelfde interviewtechnieken.
f. Verweerder heeft tijdens het interview aan klaagster gedetailleerde vragen over de verkrachting gesteld. Klaagster heeft toen op enig moment uitgebeeld wat zij bedoelde. Daarnaast zijn door verweerder vragen gesteld over of klaagster aangifte van de verkrachting heeft gedaan, hoeveel paniekaanvallen zij naar aanleiding van de verkrachting heeft gehad en heeft hij gevraagd naar haar verslaving in relatie tot de verkrachting.

g. Op een moment in het interview heeft klaagster opgemerkt dat zij nog steeds moeite heeft om tegelijk met een man in één ruimte te zijn.
h. Het onderzoek heeft geleid tot een voor klaagster negatieve uitslag in de selectieprocedure voor X.
i. Op 12 april 2024 heeft het nagesprek over het onderzoek telefonisch plaatsgevonden tussen klaagster en verweerder. Klaagster heeft dit gesprek opgenomen.
j. Klaagster heeft een klacht ingediend bij de selectieafdeling van de overheidsorganisatie naar aanleiding van het door haar gevoerde interview met verweerder.
k. Naar aanleiding daarvan heeft klaagster een gesprek gevoerd met de plaatsvervangend Teamchef Selectie en heeft zij op grond daarvan een schriftelijke terugkoppeling ontvangen.
l. Klaagster heeft eveneens gesprekken gevoerd met de expert selectiepsycholoog voornoemd naar aanleiding van deze zaak.
m. Dit heeft niet tot een oplossing geleid.

III De klacht

De klacht houdt in, zakelijk en samengevat weergegeven, dat verweerder als selectiepsycholoog in strijd met de Beroepscode heeft gehandeld omdat hij:

1. zich er onvoldoende rekenschap van heeft gegeven dat zijn handelen ingrijpende indirecte effecten op klaagster kon hebben, zoals secundaire victimisatie (artikel 23 Beroepscode 2024) waardoor hij klaagster onnodig heeft blootgesteld aan negatieve ervaringen (artikel 21 Beroepscode 2024);
2. rollen heeft vermengd door op te treden als zowel assessment psycholoog als behandelend psycholoog en daarmee in strijd heeft gehandeld met artikel 51 van de Beroepscode 2024;
3. Als man dit interview over verkrachting met klaagster is aangegaan. Er had volgens klaagster vanwege eisen van zorgvuldigheid voor een vrouw gekozen moeten worden, nu al tevoren duidelijk was dat het onderwerp verkrachting in het interview aan de orde zou komen.

Klaagster stelt hiertoe dat haar klacht niet gaat over het feit dát er is doorgevraagd naar een ingrijpende gebeurtenis maar over de wijze waarop. Zij heeft zich zeer onveilig gevoeld vanwege de ongelijkwaardige situatie. Verweerder verkeerde in een machtspositie en was volledig gefocust op de fysieke toedracht van de verkrachting. Hij heeft daarom te indringende en te gedetailleerde vragen aan haar gesteld over fysieke handelingen, chronologie en zintuiglijke details. Hij heeft niet aangegeven dat ze kon stoppen. Daarmee was, volgens klaagster, sprake van secundaire victimisatie. Klaagster heeft ter plekke een reconstructie van de situatie gegeven, omdat zij niets meer kon uitbrengen en de indruk had dat verweerder haar niet begreep. Verweerder heeft door zijn handelwijze niet bewaakt of zijn manier van doorvragen binnen proportionele en verantwoorde grenzen bleef. De handelwijze van verweerder leek hierdoor op exposure therapie en heeft bij klaagster geleid tot een herbeleving. Verweerder heeft volgens klaagster hierdoor niet (rol)integer gehandeld en heeft de genoemde code-artikelen overtreden.

25/23

IV De reactie van verweerder

Verweerder heeft de klacht gemotiveerd betwist.
Hij heeft ter zitting verklaard dat hij bij aanvang van het interview steeds benoemt dat de ingrijpende gebeurtenissenlijst besproken zal worden in het kader van de beoordeling of de kandidaat geschikt is voor de functie. Met klaagster was sprake van een stroef maar niet ongemakkelijk gesprek. Volgens verweerder was klaagster over het geheel genomen nuchter en rationeel. Zij ging praktisch met de door de verkrachting opgelopen loopbaanvertraging om en kwam daardoor minder op gevoelsniveau. Dit maakte dat verweerder gedetailleerd is gaan doorvragen omdat hij het gevoel kreeg dat klaagster probeerde dingen te ontduiken. Zij was volgens verweerder op dat moment ongrijpbaar. Wat betreft de reconstructie heeft verweerder aangevoerd dat hij klaagster hierin niet heeft aangemoedigd en evenmin hierom heeft gevraagd, maar dat klaagster dit uit zichzelf tijdens het interview ging voordoen. Verweerder had op dat moment geen enkele aanleiding om te denken dat klaagster dit als emotioneel belastend ervoer.
Achteraf is verweerder wel duidelijk geworden dat het gesprek klaagster meer heeft gedaan dan hij kon zien toen zij het gesprek samen voerden.
Wat betreft de vraag of het interview met klaagster door een vrouw gevoerd had moeten worden, heeft de expert selectiepsycholoog ter zitting verklaard dat de gebeurtenis met behulp van de STARR-methode in kaart wordt gebracht. De vraag is wat de impact op de persoon is in verhouding tot wat er is gebeurd. Daarbij geldt als uitgangspunt dat het niet zou moeten uitmaken wie het interview afneemt. Soms wordt er gewisseld in wie het gesprek voert met een kandidaat, maar dat is in de planning lastig te realiseren.
Voor zover van belang voor de beoordeling van de klacht zal in het onderstaande nader op het verweer worden ingegaan.

V De overwegingen van het College

Welke uitgangspunten gelden bij de beoordeling?

V.1. Bij de tuchtrechtelijke toetsing van professioneel handelen gaat het er niet om of dat handelen beter had gekund, maar om het beantwoorden van de vraag of de psycholoog de zorgvuldigheid heeft betracht die van een redelijk handelend en redelijk bekwaam psycholoog kan worden verwacht door te handelen naar de Beroepscode.

V.2. Op 1 april 2024 is de Beroepscode voor psychologen 2024 in werking getreden. Nu de klacht betrekking heeft op het interview van 27 maart 2024 wordt getoetst aan de toen geldende Beroepscode 2015. Voorzover wordt gerefereerd aan de nadien geldende Beroepscode 2024 zal dat hierna worden aangegeven.

De bespreking van de klacht

V.3. Het College komt tot het oordeel dat de klacht deels gegrond is. Aan verweerder zal vanwege hierna te noemen omstandigheden een waarschuwing worden opgelegd. Hierna licht het College de beslissing toe.

V.4. Het College behandelt klachtonderdeel 1 en 3 hierna gezamenlijk omdat klacht-onderdeel 3 gezien kan worden als een meer specifieke uitwerking van klachtonderdeel 1.

V.5. Van belang hierbij zijn de volgende artikelen van de Beroepscode 2015:

Artikel 23 Negatieve ervaringen
Psychologen stellen betrokkenen niet aan negatieve ervaringen bloot tenzij dat noodzakelijk is voor het bereiken van het doel van hun beroepsmatig handelen en het de enige manier is waarop dat doel kan worden bereikt. In dat geval trachten zij zoveel mogelijk de gevolgen van de negatieve ervaringen voor de betrokkenen te beperken of te neutraliseren.

Artikel 25 Ingrijpende indirecte effecten van het beroepsmatig handelen
Psychologen geven zich rekenschap van het feit dat hun beroepsmatig handelen niet alleen directe gevolgen kan hebben maar ook ingrijpende indirecte effecten. Als dat het geval is dan spannen zij zich in om, voor zover dat in hun vermogen ligt, schade te voorkomen.

Artikel 103 Grenzen van de eigen deskundigheid
Psychologen nemen in hun beroepsmatig handelen de grenzen van hun deskundigheid in acht en aanvaarden geen opdrachten waarvoor zij de deskundigheid missen.

V.6. Vastgesteld kan worden dat klaagster en verweerder een verschillende beleving hebben van het interview. In het interview is door verweerder feitelijk en specifiek doorgevraagd naar de verkrachting, waarop klaagster volgens verweerder rationeel en - in zijn perceptie - vrij cynisch reageerde. Klaagster stond door haar opstelling volgens verweerder niet helemaal in contact met haar emoties. Bij vragen naar gevoelsreflecties bleef klaagster, volgens verweerder, bij wat er was gebeurd en stelde zij zich in algemene zin zakelijk en zelfverzekerd op. Klaagster stelt juist dat zij zich onbegrepen en beschuldigd voelde en dat sprake was van secundaire victimisatie.

Het College is van oordeel dat het in het algemeen juist is dat de psycholoog in het interview voor selecties voor wapen dragende beroepen volgens de STARR-methode stevig en gedetailleerd doorvraagt naar ingrijpende gebeurtenissen die de kandidaat heeft vermeld. Deze werkwijze is nodig omdat het in deze gevallen van belang is een gefundeerde inschatting te kunnen maken van de psychische belastbaarheid van de kandidaat zodat deze adequaat kan functioneren als wapen dragend beroepsbeoefenaar. In deze zin acht het College de blootstelling aan (mogelijk) negatieve ervaringen van kandidaten die deelnemen aan een dergelijke selectie noodzakelijk voor het bereiken van het doel van het beroepsmatig handelen en de enige manier waarop dat doel kan worden bereikt. Dit handelen is daarmee in lijn met artikel 23 van de Beroepscode 2015.

Echter, naar het oordeel van het College dient een professional, die – al dan niet volgens de STARR-methode - doorvraagt naar ingrijpende en potentieel traumatische gebeurtenissen in selectiegesprekken, in het algemeen voldoende bekend te zijn met mogelijke reacties op traumata, hoe deze te peilen en dient de psycholoog zich in het voeren van dergelijke gesprekken te (laten) scholen. Hiermee zorgen psychologen voor een voldoende kwaliteit van hun beroepsmatig handelen waarmee zij voldoen aan artikel 13 van de nu geldende Beroepscode 2024. Daarnaast beperken zij hiermee de gevolgen van de negatieve ervaring voor de betrokkene (artikel 21 Beroepscode 2024).

Verweerder heeft zich naar het oordeel van het College in dit geval onvoldoende rekenschap gegeven van de mogelijke ingrijpende indirecte effecten van zijn handelen (artikel 25 van de Beroepscode 2015). Het College oordeelt dat zo mogelijk voorafgaand aan, maar anders

tijdens het interview, waarin intensief wordt doorgevraagd naar potentieel traumatische ervaringen - zoals in dit geval een zedendelict - de psycholoog zich dient af te vragen of hij de juiste persoon (man/vrouw) is en voldoende toegerust (traumasensitief) om tijdens het gesprek negatieve ervaringen en schade te voorkomen.
Dat een wisseling van interviewer lastig is in te passen in de werkwijze van de afdeling, neemt deze verantwoordelijkheid niet weg. Zeker niet nadat klaagster had opgemerkt dat zij nog steeds moeite heeft om met een man in één ruimte te zijn.
Verweerder heeft in het interview de reacties van de kandidaat onvoldoende kunnen peilen en op waarde kunnen schatten. Niet de gebruikte STARR-methodiek is hiervan de oorzaak, maar onvoldoende kennis van traumasensitief werken en het onvoldoende inzetten van metacommunicatie door verweerder. Verweerder heeft hiermee de grenzen van zijn eigen deskundigheid onvoldoende in acht genomen en artikel 103 van de Beroepscode 2015 geschonden.

Het voorgaande betekent dat klachtonderdeel 1 en 3 gegrond zijn.

V.7. Klachtonderdeel 2 is niet gegrond.
Uit de door klaagster aangedragen feiten blijkt naar het oordeel van het College niet dat verweerder als haar behandelaar is opgetreden. Het enkele feit dat de vragen van verweerder voor klaagster tijdens het interview aanvoelden als exposure therapie, is daartoe onvoldoende. Er was dan ook geen sprake van vermenging van professionele rollen en daarmee schending van artikel 51 van de Beroepscode 2015.

V.8. Nu de klacht gedeeltelijk gegrond is, dient te worden nagegaan of een maatregel passend is en zo ja welke.
Het College acht, gelet op het voorgaande, de maatregel van waarschuwing passend. Deze waarschuwing wordt aan verweerder opgelegd, nu hij een eigen verantwoordelijkheid heeft om conform de Beroepscode te handelen (artikel 30 Beroepscode 2015), maar raakt in dit geval ook de organisatie als geheel.

De slotsom

Het College komt tot de slotsom dat de klacht gedeeltelijk gegrond is.
Het College waarschuwt verweerder.

VI De beslissing

Het College van Toezicht:

- verklaart de klachtonderdelen 1 en 3 gegrond als voormeld;
- waarschuwt verweerder ter zake;
- verklaart klachtonderdeel 2 ongegrond.

Aldus gewezen en verzonden op 30 juni 2026

25/23

door:

mr. P.B. Martens, voorzitter,
mr. E.A.M. Driessen, secretaris,
drs. H. Geertsema,
drs. F.M.J Masmeijer,
drs. G.A. van den Nagel
leden

en ondertekend door de voorzitter,

w.g. P.B. Martens